

Kako pa naj bo srečen zakon, ki je sklenjen s hinavščino in hlimbo? Taka zveza nikakor ne more obroditi dobrega sadu. Mesto, da bi dala moralčno moč, vpliva le demoralizovaje. In tako propada človeška družba.

A to je tipična podoba modernega zakona. In zopet je temu mož kriv, ker si je sam prisvojil pravico snubovanja.

Ali pa moremo ženskim šteti v zlo, če si hočejo na vsak možen način pridobiti moža, in sicer kolikor možno z dobro službo, ne da bi vprašale svoje srce, se-li strinja s to zvezo. Ali moremo materam zameriti, da hočejo spraviti svoje hčere z vso silo pod sladki zakonski jarem? Nikakor ne. Kaj pa dočaka dekle, če se ne omoži? Dobro službo si le težko dobi. A kakšna osoda jo čaka kot stara devica? Zasmehovana, zaničevana, zapuščena mora živeti sama za-se, brez radosti, brez ljubezni. Na strani uglednega moža ima i ona vsaj nekoliko veljave. In če ji že zakon ne daje zaželjene sreče, najde utehe vsaj v krogu svojih otročičev.

Možem pa, ki ženo toli zaničujejo, stavim to-le vprašanje: „Ali ni tvoja mati, ki te je rodila, tudi žena? Ali jo zato zaničuješ? Ali ni tvoja soproga, mati tvojih otrok tudi žena? Pa jo zaničuješ?“

In tvoja sestra, ki jo je ista mati nosila, kakor tebe, pa bi bila slabša od tebe?“

Kaka domišljavost!

Koliko se dandanes stori v osvobojo zatiranih slojev človeštva! Pa da bi ženstvo, — polovica vsega človeštva, ostala v suženjstvu? To ni možno!

Vedno glasnejši in glasnejši se čujejo i ženski klici po osvoboji, po pravicah, ki jih povzdignejo baš še le na človeku vredno stopnjo. In pravični, razsodni možje jim pomagajo, jih vodijo iz te srednjeveške teme v luč pravega človečanstva. Ne mož ne bodi gospodar sveta, ne žena gospodarica. Jednakopravno naj živita, jedino le po spolu različna, a ne po pravih. Potem bo še-le možen pravi razvoj človeštva do prave duševne in srčne omike.

Onim pa, ki ne privoščijo ženski pravice, zakličem besede Dodeli-nove, nepristranskega zastopnika našega spola: Prava omika moževa se pozna na tem, kako misli o ženstvu. Kedor hoče ženstvo potisniti nazaj v dosedanje suženjstvo, je barbar, je divjak, je zver, nevreden človeškega imena. Proč s tem brezsrčnim barbarstvom! Žena dvigni se iz zaničevanega svojega stališča, da bodeš možu vredna tovarišica, prijateljica, a ne — sužnja.

Žal, bil samo je sen.

Prav sam sem v sobi sedel,

Krasen večer je bil;

Lepo sem žvižgal, glasno pel,

Tako si čas sladil.

Ko žvižgal sem tako lépo,

Prepeval na ves glas,

Glej, v sobo vrata se odpro,

In vzrl sem bajen kras.

Ah, to obličje, te oči,

Teh ustnic sladki smeh!

Jednakega na zemlji ni

In ne v nebesih vseh.

Osupel gledal sem ta čar

In ga občudoval,

Saj še v življenji nikedar

Ni meni tak sijal.

In glej, zdaj se nasmehne mi,

Plašno približa se,

Poljubljay rahel dehne mi

Na vroče ustnice.

Ah, ta poljub je sladek bil

Kakor do zdaj noben —

O, da sem ga v resnici vžil!

Žal, bil samo je sen ...

D o l s k i.

Prememba.

M. R.

Ko sem zadnjič gledal tvoje lice,

Mislil sem, da zrem obraz cvetice,

Z roso biserno oprane,

Živo porudele od danice.

Zdaj sediš ob svojem moži,

Slušaš njega resne govornice;

Bledi tvoj obraz z naročja

Božajo detinje ti ročice.

Med pomladjo, ah, in zimo

Sad rodé in sahnejo mladice.

Iz brezlistnih gozdov čuješ

Mesto slavčevih zdaj — vranje klice.

Anton Medved.

Slovenka.

Sešle so se hčere slovanskega rodu. Posvetovale so se o svojih zahtevah in sklenile so odposlati najličnejše tovarišice v pagansko nebo, prosit čarovno boginjo lepote in ljubezni, dražestno Lado, da se blagovoli vdeležiti prihodnje njihove seje. S prijaznim nasmehom privoli boginja njih želji.

S dražestno poveljnico prišel je tudi njen pridojnik, veden nagajivec Amor, ki je po srebroglasni trobenti sklical slovanske deve k seji. Vse se poklonijo zali boginji ter jo soglasno izvolijo za svojo predsednico. Z blaženim nasmehom sede boginja na cvetličem tron, lipov venec na glavi, ter blagovoljno vpraša, kaj si od nje želijo slovanske hčere. Za vse jej je odgovorila zapisovalka — skromna Slovenka, da si vsaka želi od nje imeti dar za stalen spomin, ki bi ohranil za veké razliko slovanskih hčera.

Upam, izpregovorila je blaga boginja, da boste zadovoljne z mojimi darovi. Ako bi obdarovala vse enako, zgubile bi moje hčere zaradi enakopravnosti na svoji vrednosti.

Ne obotavlja se, začne deliti darove. Dalmatinka je dobila drobno, vselej mikavno nožico, sveže truplo in obraz, iz katerega odseva osveta. Slično je bila obdarovana njena sosedna sestra Črnogorka sè Srbinjo, kateri sta še zraven dobili žive, ognjevite oči, zobe lepe kakor slonova kost, srce pa ustvarjeno le za ljubezen in domovino; vse to pa s pismenim potrdilom, da niso ustvarjene za branje in pisanje, temuč le, da rodijo junake.

Slovakinji je dala črno-bliščeče lase in usta vedno pripravljena k poljubovanju.

Čehinja je prejela zaokrožene ude, prostodušnost, ljubezen do domače hiše in skrajno požrtvovalnost za narodne namene.

Poljakinja se od tega časa odlikuje s plavkastimi lasmi in modrimi očmi, iz katerih se zrcali navdušena ljubezen do kraljestva in njegove slave, zraven tudi včasih strast in ponos kake kraljice.

Rusinja pa je slednjič dobila precej prilizjenosti, nežnosti, vdanosti in vladoželjnosti.

Po tem splošnem obdarovanju zapové blaga boginja še enkrat pred se stopiti, da dopolni darove se s posebnimi lastnostmi.

Dalmatinka, Črnogorka in Srbinja dobijo svojo lastno misel, Slovakinja čaroben nasmeh, Čehinja globok materinski čut, Poljakinja dovtip, Rusinja izurjen verski čut pa tudi dokaj lahkoživnosti.

Ko se po tem takem že bile obdarovane vse slovanske hčere (polabske Srbinje ni bilo zavoljo bolehnosti zraven, kateri je kmalu podlegla) in se Lada pripravlja že vrniti se v svojo zračno domovino, dočim se razposajenemu Amoru tako prijetno zdi v družbi teh slovanskih cvetic, prime Lado nekdo rahlo za roko. Boginja se obrne in zagleda zapisovalko — skromno Slovenko.

„Kaj, za mene nimaš nobenega daru?“ vpraša boginjo, in izpod trepalnic jej zalesketajo solzni biseri.

„Kaj nisi ničesar dobila?“

„Nisem, pozabila si me!“

„Le spregledala sem te, moje dete, kot zapisovalka nisi mi prišla pred oči. Ali kaj mi je zdaj storiti, izpraznjena je posoda z darili, drugih pa nimam. Vendar — dober naj ti bo moj svet. Tvoje sestre so za sebe bogato obdarovane — naj ti vsaka prepusti iz svoje obilnosti majhen del.“

In zgodi se po nasvetu blage boginje; saj so bile vse sestre. Dalmatinka se svojo srbsko in črnogorsko sestrico jej da nekaj telesne lepote, Slovakinja sveže ustnice, Čehinja ljubezen do domačega življenja, Poljakinja nekaj dovtipa, nežnosti in drobtinco zvičajnosti, Rusinja pa dokaz verskega čuta. Razun tega vse so še rade dale nekaj nasmeha, črnih, plavkastih in drugih las, roznate ustnice, dokaz materinskega čuta. Vse skupno ob enem pa lepoglasni zvok svojih krasnih jezikov.

Tako je pozabljena Slovenka postala zveza vseh

lastnosti podeljenih hčeram slovanskim in vrnila se je domov sicer zopet skromna, vendar srečnejša od svojih sester.

Draga Slovenka — ohrani in množi tu svoje lepe lastnosti!

Ant. Zavadil

Književnost in umetnost.

Knjige družbe sv. Mohorja. Naša dična družba sv. Mohorja je izdala tudi letos za svoje ude šestero knjig, katerih, lahko rečemo, skoro vsaka velja toliko, kolikor plačujejo udje za vse knjige. Knjige so sledeče:

Lepa knjiga: „Zgodbe svetega pisma“, Slovencem priredil Fr. Lampe. 4. snopič.

„Rožni venec“, molitvenik, v katerem so lepe molitve pisane v lepem jeziku, kar se more reči le o malem številu slovenskih molitvenikov.

„Bolgarija in Srbija“, opisal Anton Bezenšek.

„Poljedelstvo“, slovenskim gospodarjem v pouk, spisal Viljem Rohrman.

„Boj za pravico“, povest, spisal Fr. I. Milovršnik. Slovenskih večernic 50. zvezek.

„Koledar“ družbe sv. Mohorja za navadno leto 1898.

Družbo toplo, toplo priporočamo.

Povesti. Spisal dr. Ivan Tavčar. II. zvezek. V Ljubljani. Založil pisatelj. Tiskala Ig. pl. Kleinmayer & Bamberg.

Obširnejo oceno prinesemo prihodnjič.

Knjige družbe sv. Jeronima. O teh knjigah smo dobile obširnejšo oceno, ali ne moremo je spraviti v to številko, ker nedostaje prostora.

Razno.

Slovenke v Trstu. V tem tednu je bilo čitati v „Edinosti“ o grdem napadu laškega prenapeteža na slovensko damo zato ker je govorila z malim dekletcem slovensko.

Ko sem po prvi ogorčenosti in razburjenosti stvar malo bolje premislila, prišla sem do sklepa, da ni tako čudno, ako se kdo čudi, če sliši govoriti gospo ali gospodičino slovenski.

Tudi sedaj ko pišem, ne pišem, žal, za tržaške Slovenke, ker razven dveh, treh one ne čitajo „Slovenke“, (dasi so naročene) in razven teh dveh, treh tudi nobena ne govori slovenskega, ako ima le klobuk na glavi. Do tržaških res ne morem pisati, ker bi morala z nje pisati v kak laški list, da bi čitale, a naj bi moje besede uvaževale vsaj slovenske učiteljice iz okolice Vse, morda bode ena ali dve izjemni govore, ko pridejo v mesto le italijansko, kar lahko trdim, kar sem slišala na svoja ušesa. Seveda strah pred Lahi je velik!

Slovenke med sabo pa laško — kje so potem Slovenke? In tako se dogaja, da se Tržačani še vedno ne